

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA .410.025.02.2018

Pani
Elżbieta Mierzejewska - Nicewicz
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Ostrołęce
ul. Gen. J.Hallera 12
07-410 Ostrołęka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/065 Realizacja Programu „Rodzina 500 plus”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce ¹ , ul. Gen. J.Hallera 12, 07-210 Ostrołęka
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Mierzejewska – Nicewicz (od 1 kwietnia 2005 r.)
Zakres przedmiotowy kontroli	Weryfikacja wniosków o wypłatę świadczenia i realizacja wypłat; wykorzystywanie dotacji na obsługę programu „Rodzina 500 plus”; weryfikacja wykorzystania środków z programu „Rodzina 500 plus”; kształtowanie się liczby i wysokości świadczeń z pomocy społecznej w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art.2 ust.2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler/Kontrolerzy	Krzysztof Matyjasiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/159/2018 z 11 października 2018 r. (akta kontroli str.1-2)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność MOPR w zakresie rozpatrywania wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego, rzetelności ustalania wysokości i terminowości wypłat tych świadczeń oraz weryfikacji ich wykorzystania. MOPR prawidłowo wykorzystał otrzymane środki przeznaczone na wypłatę i obsługę świadczenia wychowawczego oraz prawidłowo wykazał je w sprawozdaniach Rb-50 o wydatkach związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej. MOPR rzetelnie i terminowo sporządzał miesięczne sprawozdania rzeczowo – finansowe z realizacji zadań w ramach programu „Rodzina 500 plus”, a stwierdzone w wyniku kontroli dwa pojedyncze przypadki podania w sprawozdaniach za październik i grudzień 2017 r. nierzetelnych danych dotyczących wysokości nienależnie pobranych świadczeń na koniec w/w okresów sprawozdawczych, nie miały bezpośredniego wpływu na realizację tego programu.
Uzasadnienie oceny ogólnej	

¹ Dalej: MOPR lub Ośrodek.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm., dalej: ustawa o NIK

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Weryfikacja wniosków o wypłatę świadczenia i realizacja wypłat

I. Weryfikacja wniosków o wypłatę świadczeń

Opis stanu faktycznego

1. Na pierwszy okres świadczeniowy (kwiecień 2016 – wrzesień 2017) do MOPR wpłynęło 4 688 wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym na pierwsze dziecko – 2 981 (63,6%), oraz na kolejne dzieci 1 707 (36,4%). Po rozpatrzeniu wniosków wydano 4 505 decyzji w sprawie ustalenia świadczenia na łączną kwotę 47 087,9 tys. zł⁵. W w/w okresie świadczeniowym w formie pieniężnej przekazano 94 184 świadczenia wychowawcze na kwotę 46 950,1 tys. zł, natomiast w formie rzeczowej 276 świadczeń na kwotę 137,8 tys. zł.

Na drugi okres świadczeniowy (październik 2017 – wrzesień 2018) do MOPR wpłynęło 4 831 wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym na pierwsze dziecko – 3 132 (64,8%), oraz na kolejne dzieci 1 699 (35,2%). Po rozpatrzeniu wniosków wydano 4 483 decyzji w sprawie ustalenia świadczenia na łączną kwotę 30 777,5 tys. zł⁶. W w/w okresie świadczeniowym w formie pieniężnej przekazano 61.652 świadczenia wychowawcze na kwotę 30 717,5 tys. zł, natomiast w formie rzeczowej 120 świadczeń na kwotę 60,0 tys. zł.

(akta kontroli, str. 13-15, 167-176)

2. W dniu 1 kwietnia 2016 r. Dyrektor MOPR wprowadził „Procedurę postępowania w sprawie przyznania świadczenia wychowawczego” regulującą system weryfikacji wniosków o udzielenie świadczeń wychowawczych, którą następnie zamieszczono na stronie internetowej Ośrodka.

W wyniku analizy losowo wybranych wniosków⁷ stwierdzono, że wszystkie wnioski oraz tryb ich weryfikacji spełniały wymogi art. 13 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci⁸, oraz rozporządzeń Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁹. Wnioski rozpatrywano w terminach od 1 do 2 miesięcy.

(akta kontroli, str. 16-26 i 167-173)

II. Wypłata świadczenia

1. W MOPR nie określono wewnętrznych uregulowań prawno – organizacyjnych dotyczących wypłaty świadczeń wychowawczych, tym niemniej osoba składająca wniosek o świadczenie wychowawcze otrzymuje decyzję administracyjną, w której określa się termin wypłaty świadczenia i jego sposób. W MOPR przyjęto zasadę, że jeżeli wniosek został złożony w terminie do 10 dnia miesiąca - wypłata ww. świadczenia następuje od 24 dnia danego miesiąca do końca miesiąca

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ w tym 36 decyzji w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wydanych przez Marszałka Województwa Mazowieckiego na łączną kwotę 326,9 tys. zł).

⁶ w tym 23 decyzje w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wydane przez Marszałka Województwa Mazowieckiego na łączną kwotę 167,8 tys. zł)

⁷ Analizą objęto losowo wybranych 10 wniosków osób, którym przyznano świadczenie oraz 10 wniosków osób, którym odmówiono tego świadczenia - po pięć z każdego okresu świadczeniowego.

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, ze zm.

⁹ Rozporządzenie z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenie wychowawcze (Dz. U. poz.214), obowiązujące do dnia 31 lipca 2017 r.; od dnia 1 sierpnia 2017 r. rozporządzenie z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustaleniu prawa do świadczenia wychowawczego (Dz. U. poz. 1465).

kalendaryzowego w formie przelewu bankowego, lub w przypadku świadczeń wypłacanych w formie rzeczowej – w kasie MOPR lub w formie opłacenia usług.

Analiza wysokości i terminowości miesięcznych wypłat świadczeń wychowawczych na pierwsze dziecko lub dziecko niepełnosprawne w latach 2016 do września 2018 r. w odniesieniu do 20 losowo wybranych decyzji wykazała, że świadczenia wypłacane były w prawidłowej wysokości i terminowo tj. na koniec miesiąca lub w następnym miesiącu w przypadkach złożenia wniosku po terminie (tj. po 10 dniu miesiąca), lub po upływie miesiąca na który świadczenie było należne.

Dyrektor MOPR wyjaśniła dodatkowo, że zgodnie z art. 49 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustalenie i wypłata świadczenia wychowawczego następuje w terminie 3 miesięcy licząc od dnia złożenia wniosku z prawidłowo wypełnionymi dokumentami.

(akta kontroli, str. 27-36 i 167-173)

2. Miesięczne sprawozdania rzeczowo – finansowe były przez MOPR przekazywane do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego¹⁰ zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego¹¹ oraz wytycznymi Dyrektora Departamentu Polityki Rodzinnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 stycznia 2017 r.¹², tj. do 7 dnia miesiąca następującego po upływie każdego miesiąca za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej¹³. Aplikacja ta nie dopuszczała możliwości zmiany zarówno formy jak i terminu sporządzenia sprawozdania. W przypadku stwierdzenia przez MUW ewentualnych niezgodności następowało cofnięcie sprawozdania i po naniesieniu przez MOPR poprawek – jego ponowne przekazanie do MUW.

(akta kontroli, str. 44-47 i 167-173)

Analiza rzetelności danych zawartych w sprawozdaniach rzeczowo – finansowych za październik i grudzień 2017 r. oraz styczeń i sierpień 2018 r. wykazała, że sprawozdania te zostały sporządzone rzetelnie tj. zgodnie z ewidencją księgową oraz z prowadzonymi przez MOPR rejestrami wniosków i decyzji, za wyjątkiem sprawozdań za październik i grudzień 2017 r., w których wykazano odpowiednio 12,5 tys. zł i 7,0 tys. zł należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, mimo iż należności te zostały już na koniec miesiąca spłacone.

(akta kontroli, str. 48-85 i 167-173)

Do wspomaganie obsługi rejestracji i przetwarzania danych związanych z procesem przyznawania i wypłaty świadczeń wychowawczych, MOPR wykorzystywał również aplikację komputerową SYGNITY. Wstępna analiza rzetelności w/w sprawozdań w oparciu o dane generowane przez tę aplikację wykazała liczne rozbieżności w aspekcie wiarygodności danych dotyczących głównie ilości wniosków, które wpłynęły do MOPR w okresie sprawozdawczym. W sprawozdaniu za październik 2017 r. (tab."C") wykazano że do MOPR wpłynęły 144 wnioski, a wg systemu SYGNITY – 38 wniosków (różnica 106 wniosków), w sprawozdaniu za grudzień 2017 r. (odpowiednio): 59 i 40 (różnica 19 wniosków), natomiast w sprawozdaniu za sierpień 2018 r. – 2 106 i 1 173 (różnica 933 wnioski). Wnioski których nie zdołano wprowadzić do systemu SYGNITY w w/w miesiącach sprawozdawczych zostały zarejestrowane w tym systemie w następnym miesiącach z datą ich faktycznego wpływu do MOPR. Dane zawarte na wydrukach w/w sprawozdań z systemu SYGNITY sporządzone na dzień 11 grudnia 2018 r. były zgodne z pierwotnymi sprawozdaniami wysłanymi do MUW.

¹⁰ Dalej: MUW.

¹¹ Dz. U. poz. 1813.

¹² Nr DSR-III.820.4.1.2017.KG.

¹³ Dalej: CAS

Dyrektor MOPR wyjaśniła, że główną przyczyną powstania tych różnic była bardzo duża ilość napływających wniosków (np. w sierpniu 2018 r. – ponad 3 000), których pracownicy MOPR nie byli w stanie na bieżąco rejestrować w tym systemie - dlatego też założono osobne rejestry (tzw. „ręczne”), w których codziennie wpisywano fizyczną ilość złożonych lub nadesłanych wniosków. Z tego powodu sporządzając sprawozdania rzeczowo-finansowe, w celu zapewnienia ich rzetelności posługiwano się danymi z tych rejestrów.

(akta kontroli, str. 54-64 i 167-173)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W sprawozdaniach rzeczowo-finansowych za październik i grudzień 2017 r. w tab.B1 (poz.1) wykazano należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń (w kwotach odpowiednio: 12,5 tys. zł i 7,0 tys. zł), podczas gdy należności te zostały już na koniec miesiąca spłacone. Dyrektor MOPR wyjaśniła, że powyższy błąd nastąpił w wyniku niesprawdzenia przez pracownika prowadzącego rejestr spraw dotyczących nienależnie pobranych świadczeń, czy należności te na koniec miesiąca zostały spłacone.

(akta kontroli, str. 58-76 i 167-173)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność MOPR w zakresie weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz ustalania wysokości i terminowości wypłat tego świadczenia. MOPR terminowo sporządzała i przysyłała do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego miesięczne sprawozdania rzeczowo – finansowe z realizacji zadań w ramach programu „Rodzina 500 plus”, Kontrola wykazała, że w dwóch sprawozdaniach (za październik i grudzień 2017 r.), w pojedynczych przypadkach podano nierzetelne dane dotyczące wysokości nienależnie pobranych świadczeń na koniec w/w okresów sprawozdawczych, co nie miało jednak bezpośredniego wpływu na realizację programu „Rodzina 500 plus”.

OBSZAR

2 Wykorzystanie przez gminy dotacji na obsługę programu „Rodzina 500 plus”

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie od kwietnia 2016 r. do września 2017 r. zadania związane z obsługą Programu realizowało w MOPR łącznie dziesięć osób zatrudnionych na podstawie umów o pracę, a od października 2017 r. – 15 (w tym dwie zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych). Na obsługę świadczeń MOPR wydatkowała łącznie kwotę 1 244,6 tys.zł (odpowiednio w poszczególnych okresach świadczeniowych: 733,3 tys. zł i 511,3 tys. zł), z tego:

- na wynagrodzenia osób zatrudnionych na podstawie umów o pracę (odpowiednio: 410,1 tys. zł i 424,4 tys. zł),
- na wynagrodzenia dwóch osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (0,0 tys. zł i 4,2 tys.zł),
- na wydatki rzeczowe (323,1 tys. zł i 82,7 tys. zł)

Przy obsłudze programu zatrudniano również innych pracowników MOPR tj. w pierwszym okresie świadczeniowym 47, natomiast w drugim 46. Na dodatki do wynagrodzeń i nagrody dla pracowników obsługujących program w pierwszym okresie świadczeniowym wydatkowano łącznie 136,2 tys. zł, natomiast w drugim 70,4 tys. zł.

Zgodnie z regulaminem wynagradzania pracowników MOPR¹⁴, w/w dodatki do wynagrodzeń wypłacane były każdorazowo na pisemny, uzasadniony wniosek Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych. Wysokość nagród i dodatków

¹⁴ Zarządzenie Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce z dnia 23 czerwca 2016 r.

do wynagrodzeń uzależniona była od zaangażowania i nakładu pracy pracownika przy realizacji programu.

Analiza dokumentacji związanej z przyznaniem nagród i dodatków specjalnych do wynagrodzeń 10% pracowników niezatrudnionych formalnie do obsługi programu wykazała, że wykonywali oni czynności przy realizacji tego programu poza zakresem ich codziennych obowiązków służbowych.

(akta kontroli, str. 87-88, 89-112 i 167-173)

2. W pierwszym okresie świadczeniowym koszty zakupu materiałów i wyposażenia (m.in. sprzęt komputerowy, drukarki, szafy, gabloty do przechowywania dokumentów, biurka) wyniosły 82,4 tys. zł, natomiast w drugim 28,2 tys. zł. Oględziny wykazały, że zakupione wyposażenie biurowe wykorzystywane było na bieżąco do obsługi Programu „Rodzina 500 plus”.

(akta kontroli, str. 87-88, 113-123 i 167-173)

3. W pierwszym okresie świadczeniowym MOPR zaplanował i otrzymał dotację na realizację programu „Rodzina 500 plus” w wysokości 47 762,7 tys. zł, w tym na koszty obsługi 733,3 tys. zł. Wydatki na obsługę programu zrealizowano w kwocie 733,2 tys. zł, w tym: na wynagrodzenia (łącznie z dodatkami do wynagrodzeń) 410,1 tys. zł (55,9 %) i na wydatki rzeczowe 323,1 tys. zł (44,1 %). W drugim okresie świadczeniowym MOPR zaplanował i otrzymał dotację na realizację Programu „Rodzina 500 plus” w wysokości 31.291,9 tys. zł, w tym na koszty obsługi 513,2 tys. zł. Wydatki na obsługę programu zrealizowano w kwocie 511,3 tys. zł, w tym: na wynagrodzenia z umów o pracę (łącznie z dodatkami do wynagrodzeń) 424,4 tys. zł (83,0 %), wynagrodzenia z umów cywilnoprawnych 4,1 tys. zł (0,8 %) i na wydatki rzeczowe 82,7 tys. zł (16,2 %).

(akta kontroli, str. 87-88 i 167-173)

Dyrektor MOPR, w odniesieniu do wysokości otrzymywanych środków na obsługę programu „Rodzina 500 plus” wyjaśniła, że wysokość kosztów obsługi programu nie jest wprost proporcjonalna do wysokości rzeczywistych kosztów, które należałoby zaangażować na obsługę ww. świadczeń. Otrzymane środki nie pozwalają sfinansować m.in. konsultacji z radcą prawnym, obsługi informatycznej, obsługi kadrowej czy zwiększenia zatrudnienia w okresie wzmożonego natężenia pracy (okres zasiłkowy związany z odnawianiem prawa do świadczenia wychowawczego). Obecnie obsługę merytoryczną programu w MOPR prowadzi 4 pracowników. Natomiast dwóch pracowników pracuje w punkcie przyjmowania wniosków. Przy tak dużej ilości prowadzonych spraw istnieje konieczność zatrudnienia jeszcze jednego pracownika merytorycznego do obsługi świadczeń. Ponadto pracownik księgowości odpowiedzialny za rozliczanie programu pracuje w wymiarze 0,5 etatu, co również jest niewystarczające przy obsłudze finansowej ponad 30 milionowego budżetu.

(akta kontroli, str. 124-126 i 167-173)

4. W poszczególnych latach badanego okresu, w MOPR obliczano wysokość wskaźnika kosztów obsługi programu „Rodzina 500 plus” procentowo od wysokości otrzymanej dotacji w ramach rozdziału klasyfikacji budżetowej „Świadczenia wychowawcze”. Obliczony w w/w sposób wskaźnik kosztów obsługi wynosił: w 2016 r. – 1,9% (dotacja 23 331,7 tys. zł, koszty obsługi 453,5 tys. zł) i w 2017 r. – 1,5% (dotacja 31 987,1 tys. zł, koszty obsługi 478,4 tys. zł), a do września 2018 r. – 1,3% (dotacja 23 735,8 tys. zł, koszty obsługi 312,6 tys. zł).

Dyrektor MOPR wyjaśniła, że taki sposób obliczania kosztów obsługi przyjęto na podstawie interpretacji Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego (pismo znak WPS-III.3122.21.2016 z dnia 26 lutego 2016 r.) oraz wyjaśnień MUW do sprawozdań rzeczowo finansowych programu „Rodzina 500 plus”.

Koszty obsługi świadczenia wychowawczego wyniosły w 2016 r. – 2%, a w 2017 r. – 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

Zarówno wysokość dotacji jak i kosztów obsługi zostały prawidłowo wykazane w sprawozdaniach Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej.

(akta kontroli, str. 127-143 i 167-173)

5. W 2016 r. MOPR na realizację Programu „Rodzina 500 plus” otrzymał dotację w wysokości 23 331 761,00 zł, natomiast wydatki wyniosły 23 331 755,75 zł. Różnicę w wysokości 5,25 zł przekazano 29 grudnia 2016 r. na rachunek Urzędu Miasta. W 2017 r. MOPR na realizację w/w programu otrzymał dotację w wysokości 31 987 081,00 zł, natomiast wydatki wyniosły 31 987 076,33 zł. Różnicę w wysokości 4,67 zł przekazano 29 grudnia 2017 r. na rachunek Urzędu Miasta. Ustalono ponadto, że MOPR w badanym okresie regularnie, (co miesiąc) w terminach określonych w art. 255 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁵, odprowadzał do Urzędu Miasta dochody z tytułu odsetek bankowych.

(akta kontroli, str. 144-152 i 167-173)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność MOPR w zakresie wykorzystania tych środków na wypłatę wynagrodzeń dla pracowników realizujących zadania związane z obsługą tego programu i na zakup wyposażenia ich stanowisk pracy.

OBSZAR

3. Weryfikacja wykorzystania środków z programu „Rodzina 500 plus”

1. W latach 2016 – 2018 (do 30 września) łączna wysokość nienależnie pobranych świadczeń wyniosła 148,5 tys. zł, w tym: 111,0 tys. zł w wyniku wydanych decyzji¹⁶ (74,7 %) oraz 37,5 tys. zł bez wydania decyzji¹⁷. MOPR odzyskał należności z w/w tytułu w łącznej kwocie 127,8 tys. zł¹⁸ (86,1%).

(akta kontroli, str. 13-15 i 167-176)

2. W MOPR nie opracowano wewnętrznych zasad weryfikacji wykorzystania świadczenia wychowawczego i sprawowania opieki nad dzieckiem. Weryfikacja przeprowadzana była m.in. na bazie informacji pozyskanych z: wywiadów środowiskowych pracowników socjalnych MOPR przeprowadzających wizyty u świadczeniobiorców (zwłaszcza w rodzinach dysfunkcyjnych, w zakresie sposobu wydatkowania środków); wpływających do MOPR anonimowych pism, e-maili, skarg; z informacji o dochodach przekazywanych przez samych świadczeniobiorców, oraz z bazy danych z systemu informatycznego „Weryfikacja w systemach ZUS i CEIDG” (od 1 marca 2018 r.). Następnie, za zgodą strony lub w wyniku wszczęcia postępowania administracyjnego dokonywano zmian decyzji w zakresie zasadności wypłaty świadczeń, lub zamiany świadczenia finansowego na rzeczowe.

W 2016 r. przeprowadzono 13 postępowań weryfikacyjnych, w tym 12 zakończonych decyzją o zamianie świadczenia finansowego na rzeczowe, a w kolejnych latach: 27 (20) - w 2017 r. i 18 (10) - do września 2018 r.

(akta kontroli, str. 156-157 i 167-173)

¹⁵ Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.

¹⁶ Z tego: 56 decyzji na łączną kwotę 92,0 tys. zł dot. I okresu świadczeniowego oraz 27 – na łączną kwotę 19,0 tys. zł dot. II okresu świadczeniowego.

¹⁷ tj. w wyniku dobrowolnych spłat świadczeniobiorców z tego: 31 spłat na łączną kwotę 28,5 tys. zł dot. I okresu świadczeniowego oraz 14 spłat na łączną kwotę 9,0 tys. zł dot. II okresu świadczeniowego

¹⁸ Z tego: 32 świadczenia na łączną kwotę 37,3 tys. zł dot. I okresu świadczeniowego oraz 80 świadczeń na łączną kwotę 90,5 tys. zł dot. II okresu świadczeniowego

Analiza pięciu losowo wybranych postępowań weryfikacyjnych¹⁹ w zakresie źródeł informacji o nieprawidłowościach i sposobu przeprowadzenia postępowania weryfikacyjnego wykazała, że każdorazowo MOPR sprawdzał wiarygodność otrzymanych informacji²⁰, a następnie we wszystkich tych postępowaniach wydawał decyzje o zamianie świadczenia finansowego na rzeczowe. Dyrektor MOPR wyjaśniła, że oprócz w/w źródeł informacji MOPR nie posiada żadnych innych instrumentów prawnych aby sprawdzić wiarygodność oświadczeń świadczeniobiorców.

(akta kontroli, str. 158 i 167-173)

3. W MOPR nie ustalono wewnętrznych zasad dokonywania okresowych analiz wyników przeprowadzonych postępowań weryfikacyjnych i nie przeprowadzono takich analiz gdyż, jak wyjaśniła Dyrektor MOPR, przeprowadzanie takich analiz nie było konieczne do realizacji zadań związanych z programem 500 plus.

(akta kontroli, str. 159-160 i 167-173)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania MOPR w skontrolowanym zakresie. MOPR rzetelnie weryfikował sposób sprawowania opieki nad dzieckiem i w uzasadnionych przypadkach wdątkowania świadczenia niezgodnie z celem zamieniał świadczenie finansowe na świadczenie rzeczowe.

OBSZAR

4 Kształtowanie się liczby i wysokości świadczeń z pomocy społecznej w okresie 2015 – wrzesień 2018

1. W badanym okresie wysokość świadczeń wypłacanych z pomocy społecznej wykazywała tendencję malejącą w odniesieniu do poziomu z 2015 r. (11 089,5 tys. zł) tj.: w 2016 r – 10 963,9 tys. zł. (o 1,1%), w 2017 – 9 750,2 r (o 12,1%). W 2018 r. (do września) również występowała tendencja spadkowa.

Analiza dokumentacji losowo wybranych 50 rodzin, które korzystały z opieki społecznej (tj. pobierały zasiłki celowe, okresowe i inne) w latach 2015-2018 i jednocześnie (od kwietnia 2016 r.) świadczenie wychowawcze wykazała, że wartość świadczeń z pomocy społecznej dla tych rodzin początkowo wzrosła z poziomu 233,6 tys. zł w 2015 r. do 245,3 tys. zł w 2016 r., natomiast w 2017 r. zmniejszyła się o 16,5% i wyniosła 204,8 tys. zł. W 2018 r. (do września) również występowała w w/w zakresie tendencja spadkowa. W 2017 r. w porównaniu do 2015 r. zmniejszyła się liczba rodzin korzystających ze środków na dożywianie (z 50 do 46) oraz z zasiłków (z 48 do 41), w tym: z zasiłków okresowych (z 41 do 33) i zasiłków celowych (z 46 do 37).

(akta kontroli, str. 161-164 i 167-173)

2. W MOPR nie określono formalnie zasad dokonywania okresowych analiz wpływu wypłacanego świadczenia wychowawczego na udzielanie innych świadczeń pomocy społecznej, ponieważ nie było takiego obowiązku prawnego. Niemniej jednak, jak wyjaśniła Dyrektor MOPR, analizy takie są prowadzone na własne potrzeby w okresach miesięcznych, kwartalnych i rocznych ze względu na konieczność określenia zapotrzebowania na środki finansowe. Z w/w analiz trudno jest jednoznacznie stwierdzić wpływ świadczenia wychowawczego na pozostałe świadczenia z pomocy społecznej, ponieważ na zmniejszenie ilości osób/rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej może mieć wpływ wiele innych czynników między innymi: zmniejszenie stopy bezrobocia, nabycie uprawnień do

¹⁹ (dwóch z 2016 r., dwóch z 2017 r. i jednego postępowania z 2018 r.)

²⁰ W analizowanych sprawach informacje pochodziły: ze zgłoszenia telefonicznego (2); od dzielnicowego Policji; od matki; ze szkoły i od pracownika socjalnego.

emerytury - renty, aktywizacja zawodowa beneficjentów pomocy społecznej, w tym podjęcie pracy także dorywczej, poprawa sytuacji materialno - bytowej, zgony, zmiana miejsca zamieszkania osoby/rodziny w tym wyjazdy za granicę, itp. Należy zauważyć, że świadczenia wychowawcze, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, nie są wliczane do dochodu rodziny, dlatego też nie mają wpływu na ustalenie uprawnień do różnych form pomocy i na wysokość takich świadczeń jak zasiłki okresowe, zasiłki stałe, stypendia. Natomiast mogą mieć wpływ na wysokość zasiłków celowych. Przy ustalaniu uprawnień do świadczeń z pomocy i wysokości tych świadczeń pracownicy socjalni oceniają zabezpieczenie niezbędnych potrzeb życiowych dziecka, które rodzina powinna dokonać ze świadczenia wychowawczego.

(akta kontroli, str. 165-166 i 167-173)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Ze względu na informacyjny charakter badania obszaru, NIK odstępuje od jego oceny.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o zapewnienie rzetelnego sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych w zakresie wykazywania wysokości nienależnie pobranych świadczeń.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, ...stycznia 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor

Kontroler
Krzysztof Matyjasiak
Główny specjalista kp.

.....
Podpis

.....
podpis

